

VITÁNYI BARBARA

Pécsi Tudománygyetem (University of Pecs, Hungary)

A KÖZÉPISKOLAI MAGYAR NYELVTANKÖNYVEK NYELVEZETÉNEK VÁLTOZÁSA MAGYARORSZÁGON AZ UTÓBBI HARMINC ÉVBEN
CHANGING OF THE LANGUAGE OF THE HUNGARIAN GRAMMER BOOKS OF SECONDARY SCHOOLS IN HUNGARY DURING THE LAST THIRTY YEARS

A magyar nyelvi sztenderd megközelítése valamennyi iskolatípus és pedagógus gondja. A magyar sztenderdmeghatározások közül azt a nézőpontot képviselem, mely szerint a sztenderd a legnagyobb presztizsű nyelvváltozat, a nyelvvel kapcsolatos változók és nyelvváltozatok kölcsönhatásának történeti eredménye, ezért is tanítják ezt az iskolákban.

A tankönyvíróknak egyszerre kell megfelelniük az érvényes tanterv irányelveinek a szaktudományos eredményeknek, de a gyakorlat szerint az oktatás sikerében mégis az órai szóbeliség a hangsúlyosabb, mely aligha sztenderdizálható.

A magyar szakiskolák hároméves képzésében a magyar nyelvet és irodalmat egy tantárgyként tanítják szemben a magyar közoktatás többi iskolatípusával, ahol az anyanyelv nyelvtana és irodalma két külön tantárgyként van jelen.

A szakiskolákban nem a két tudományterület, hanem a két iskolai tantárgy együtt tanításának lehetőségéről van szó.

Jelenleg a szakiskolai képzés első évében a Kommunikáció—magyar nyelv és irodalom c. tantárgy tanítása heti két órában történik. A tantárgy neve kiegészült a kommunikációval, így a hangsúly a szóbeli és írásbeli pontos nyelvhasználat megtanítására, a gyakorlatra tevődött át.

Napjainkban a szakiskolai anyanyelvi nevelés, s a munkáltató füzetek stb. szövege nem közelíti meg a nyelvi sztenderdet. Graf Rezső 1994-ben arra hívta fel a figyelmet, hogy elkészítendő egy normatív leíró nyelvtan a középiskolák számára, melynek tartalmaznia kellene a helyesség, azaz a norma vonatkozását minden tanítandó résztémával kapcsolatban. Erre az elmúlt húsz évben nem kerülhetett sor.

Köztudomású, hogy a magyar nyelvnek nem egyetlen változata vált sztenderddé. A szakiskolai magyar nyelv és irodalom tananyagában nagyobb hangsúlyt kellene kapnia a köznyelv és az irodalmi nyelv mellett a mai magyar nyelv többi nyelvváltozattípusainak (társadalmi és területi nyelvváltozatoknak) is.

Előadásomban a fenti tankönyvcsalád néhány fejezetét részletezem a nyelvi sztenderddel való összefüggésében.